

آن بی شخصیت جلوه داده شود هیچ عظمتی محقق نخواهد شد. اگر انتقادی هست باید انتقاد به یک قطعه کار باشد نه آنکه موجبات توهینی به افراد فراهم شود. اگر در بدو انتصاب افراد را در جایگاه واقعی خود قرار دهیم و هر کس در پست خودش مدیریت نماید دیگر نیازی به این همه بازرسی نبود. شکایات مردم به خاطر این است که افراد در جایگاه واقعی خود نیستند و الا کسی که ۸ ساعت کار می کند نباید وقت کم آورد و یا موجبات نارضایتی مردم را فراهم نماید. نارضایتی مردم یقیناً از عدم شایستگی و عدم صلاحیت مدیران است. لذا باید سعی شود جایگاه ها مخدوش نگردد. کارمند بد یک مدیر، شاید کارمند رویایی مدیر دیگر باشد. زیرا ممکن است در جایگاه واقعی خودش او را به کار گیرد. در هر حال در بازرسی از نوع دوم یعنی بازرسی غیر عملی به نظر می رسد به دلیل فاسد بودن، ابزار آن میوه درخت مسموم را دارد و نباید قابل استناد باشد.

در مجموع باید بگوییم هیچ کس با بازرسی مؤمنانه و علمی مخالف نیست و اگر یک بازرسی خوار راه یک مدیر را بازگو نماید هم از آن استقبال می نماید. به قول شاعر به نزد من آن کس نکو خواه توست/ که گوید فلان خار در راه توست.

«مهندخت داودی» سرپرست اجرای احکام مجتمع خانواده ۱

اجباری شدن دخالت وکیل حلال نیمی از مشکلات است

دارای لیسانس حقوق از دانشگاه تهران و از سال ۱۳۵۳ شروع به کار قضایی نموده است و در سمت های دادرسی علی البدل دادگاه های بخش تهران، رئیس شعبه ۲۷ دادگاه بخش تهران، دادرسی علی البدل دادگاه های شهرستان تهران، دادیار دادرسی عمومی تهران، مشاور امور محجورین، مشاور دادگاه مدنی خاص، مستشار اداره حقوقی قوه قضائیه و معاون قضایی مجتمع قضایی نارمک فعالیت داشته و در حال حاضر معاون قضایی رئیس کل دادگستری استان تهران و سرپرست اجرای احکام مجتمع قضایی خانواده ۱ می باشد.

■ روزانه چند پرونده به اجرای احکام ارسال می گردد و بیشتر پرونده مربوط به چه نوع دعوائی است؟ طبق آخرین آمار وارده پرونده های ارسالی به اجرای احکام مجتمع شماره یک ۷۵۶ قمره در ماه گذشته بوده است. که بیشترین عناوین مربوط به مهریه - جهیزیه - نفقه - تمکین - حضانت - ملاقات و اجرت المثل - طلاق ها به تقاضای زوج و تعدد کمی همه مطالبه نصف دارایی

بازرسی خواسته می شود تا زمانی که یک بازرسی به یقین نرسیده موضوعی را اعلام ننماید، مثلاً یک بازرسی در بررسی خود نباید بگویی، در اینجا یک میلیون تومان اختلاس شده است بلکه باید بگویند یک میلیون اختلاف حساب وجود دارد، زیرا عنوان اختلاس بعد از رسیدگی قضایی در دادگاه و صدور حکم است و با توجه به اینکه بازرسی قضایی بسیار حساس است و قضایات همانند ظروف عتیقه هستند با یک خش کوچک و با یک خط نازک از اعتبار می افتند باید حساسیت بیشتری به خرج داد. هدف بازرسی غلبه یافتن بر مدیر و یک سو نگری نیست بلکه هدف آن روشننگری است و روشننگری و تحقیقات با رسواگری فرق دارد. کلماتی که در بازرسی به کار می رود دقیق و صحیح باشد؛ زیرا در مسائل قضایی هر کلمه ای متضمن اندیشه ای خاص است. در بازرسی علمی سعی می شود با صحیح نویسی و عکس نویسی و با پافشاری بر درستی ها و نه بزرگ نمایی نادرستی ها مدیریت یک تشکیلات هدایت شود. در اینجا ست که یک بازرسی بدو مسائل تشکیلات را باید از خود مدیر بپرسد با توجه به مسائل فوق هم کسانی که در گذر از این گونه محورهای حساس در تشکیلات قضایی هستند باید احتیاط بیشتری را اعمال نمایند.

■ آفات بازرسی غیر علمی: بازرسی علمی خلاقیت ها را از بین می برد و نارضایتی ها را نیز افزایش می دهد در نتیجه آثار آن به صورت کاهش کیفیت در تشکیلات و برخورد های خشن با ارباب رجوع، افزایش استعفا و نقل و انتقالات بسیار و نیز ترک خدمت و پخش شایعات ظهور و بروز پیدا می کند. زیرا در بازرسی غیر علمی فرد شاید به صورت ظاهر مطیع باشد اما در باطن عصیانگر، و این عصیان را در هر فرصتی که به دست آورد اعمال می نماید. نتیجه این نوع بازرسی کاهش باروری و همان چیزی که به پاتسگی مردانه معروف است می انجامد. زیرا همه انسانها در گرو احساسات و عواطف خود هستند و در بازرسی غیر علمی به این نکته مهم توجه نمی گردد. در بازرسی غیر علمی به درخت توجه می شود اما به جنگلی که در کنار آن وجود دارد توجه ای نمی گردد و یا برای نجات دادن یک درخت حاضرند یک جنگل را از بین ببرند که این نوع تفکر در بازرسی یک تفکر غیر منسجم و فاقد کلان نگری و برنامه ریزی درست و در واقع نوعی جزئی نگری است که با این جزئی نگری اذهان کارکنان نگران می گردد و با ذهن نگران زیباترین صحنه ها نیز به چشم نمی خورد. زیرا سلامت ذهنی سلامت جسمی را نیز در پی دارد. وظیفه بازرسان است که به شخصیت افراد به هنگام بازرسی و کرامت انسانی آنها توجه داشته باشند.

همانطور که در جامعه بی شخصیت هیچ عظمتی محقق نمی شود در یک تشکیلاتی که مدیر

بازرسی یک نسخه از آن را به مدیر مربوطه دهد تا مورد بهره برداری آن مدیر قرار گیرد. ۸- نکات ناگفته عملکرد یک مدیر را که شاید از روی تواضع و تقوی و خلوص مطرح نشده باشد بیان نماید. نتیجه چنین بازرسی یقیناً مچ گیری نخواهد بود، بلکه نوعی دستکاری مدیر و کمک و مساعدت به دولت؛ زیرا این گونه بازرسی ها فقط به پرونده در سیستم نمی گردد، بلکه از بازرسی به عنوان یک امر آموزش دهنده، ناظر، راهنما، منتقد، هشدار دهنده و همچنین هدایت کننده در مبادلات درون سیستم نگاه می کنند و خود را شریک مدیر می دانند. بازرسی علمی اشتباه را عنصر اجتناب ناپذیر کار می داند و ضعف و نقض را لازمه وجود هر انسانی و با توجه به اینکه هر انسانی آمیزه ای از نیکی و بدی است اشتباهات را (نه تخلفات) به چشم تجربه می نگرد و نهایتاً یک بازرسی علمی اشتباهات را می بیند و تذکر می دهد و می بخشد چرا چون همانند انسان های بزرگ، بازرسی علمی نیز بزرگ است. در بازرسی علمی هیچگاه حب و بغض وجود ندارد.

خداوند سبحان هم برای آنکه مبادا بغض در حب دخالت نماید و اثر گذار باشد برای نوشتن حسنات و سیئات دو فرشته جداگانه قرار داده است. لذا فرشته ای که بدی ها را می نویسد، خوبی ها را نمی نویسد، تا مبادا در او اثر گذار باشد و یا فرشته ای که خوبی ها را می نویسد در هر حال پلان کار در بازرسی علمی پلان سبب و گلابی است. چنین بازرسی یک بازرسی عادلانه، مؤمنانه و شجاعانه است نه بازرسی غیر علمی و ضعیف و ناقص که مخرب تر از فقدان بازرسی است. زیرا در بازرسی ناقص و غیر عملی گزارش نادرست ارائه می شود. و گزارش نادرست بعدها پایه گذار سیاست نسنجیده و نادرست می گردد و در اینجا ست که می گویند: گزارش ناعادلانه بخشی از سیستم ناعادلانه می شود.

اما بازرسی غیر علمی از بازرسی به عنوان خط جرمه استفاده می کند و هدف بازرسی غلبه نمودن بر فرد است. در صورتی که خط جرمه، محل امنی برای بازرسی کردن و دفاع کردن یک مدیر نیست. این گونه بازرسی ها انرژی عاطفی و روحی را از بین می برد و امروزه اصل اتکای روانی مقدم بر اصل اتکای جسمانی است و اگر ما بخواهیم افراد را همیشه زیر ذره بین بگیریم دنیای زیر ذره بین برای همه ما یک دنیای شگفت آوری است. ما نیساید همه مسائل را در بعد میکروسکوپی نگاه کنیم. به قول عرفای ما: خدایا اگر ستار العیوب نبود ما از رسوایی گناهان چه می کردیم. لذا به این اصول و سایر اصول دیگر مانند اصل اصالة الصحة اسلام و قاعده جب حتی در بازرسی باید پایبند باشیم و هدف از بازرسی را اصلاح عملکرد و حذف زوائد بدانیم نه شکستن افراد و با توجه به اینکه در یک بازرسی نظریه یک

موضوع شرط مندرج در قباله نکاح یا اثبات نسب و اخذ شناسنامه و غیره... است.

■ میانگین ماهیانه اجرای احکام طلاق چه تعداد است؟

با توجه به این که احکام طلاق اعلامی می باشد لذا اقدام اجرایی ندارد. مگر پرونده های طلاق که به تقاضای زوج حکم طلاق صادر شده و بعد از صدور حکم زوج حاضر به انجام طلاق و رفتن محضر نیست که در این صورت دادگاه اجراییه صادر و چنانچه اجرای احکام نتواند زوج را الزام نماید دادگاه از باب الحاکم ولی الممتنع اقدام و به نمایندگی از زوج صیغه طلاق با توجه به حضور نماینده اجرای احکام در دفترخانه جاری و طلاق ثبت می شود. بنابراین آمار دقیق طلاق را می توان از دادگاه ها که صادر کننده احکام طلاق هستند به دست آورد.

■ با توجه به این که مهریه عندالمطالبه است چنانچه با صدور اجرائیه محکوم علیه قادر به پرداخت کل مهریه نباشد و با اعمال ماده ۲ قانون محکومیت های مالی روانه زندان شود پس از حکم اعسار و تقسیط، محکوم علیه با پرداخت اولین قسط آزاد می گردد، آیا ضمانت اجرایی در رابطه با پرداخت مابقی اقساط پیش بینی شده است یا خیر؟

در قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی برای پرداخت مابقی اقساط ضمانت اجرایی خاصی پیش بینی نشده و چنانچه محکوم علیه در پرداخت اقساط تعلل نماید و یا نپردازد به دستور دادگاه مجدداً بازداشت خواهد شد ولیکن در بعضی موارد دادگاه دستور اخذ تأمین و تضمین برای پرداخت اقساط را صادر می نماید که در این صورت ممکن است اقدام به اخذ تضمین شود.

■ مأمورین انتظامی به عنوان ضابطین قضایی شما تا چه اندازه به وظایف خود عمل می نمایند؟

هر زمان که برای اجرای حکم نیاز به حضور

مأمورین انتظامی باشد حضور یافته و همکاری لازم را با مأمورین اجرا و دادرزها به عمل می آورند.

خصوصاً برای حفظ نظم در محل و جلوگیری از تنش و درگیری و حتی در خصوص قراردادهای تأمین خواسته و توقیف اموال با توجه به گستردگی شهر تهران و عدم نیروی کافی به عنوان دادرز و تراکم بیش از حد پرونده های اجرایی و قرار تأمین به طور کلی برای این گونه پرونده ها «قرار تأمین خواسته و توقیف اموال منقول» یا ملاقات فرزندان یا حضانت از مأمورین انتظامی و حوزه های انتظامی محل کمک گرفته می شود که به عنوان ضابط و مأمور اجرا به نمایندگی از اجرای احکام اقدام نمایند.

■ با عنایت به اینکه قانون اجرای توقیف اموال را برای دادرز لحاظ کرده است آیا عملاً در اجرای احکام رعایت می گردد؟

با توجه به گستردگی شهر تهران و اینکه مجتمع خانواده در تمامی تهران صلاحیت رسیدگی به پرونده های مربوط به امور خانواده را دارد و با توجه به تعداد کم پرسنل دادرز و حجم بالای کار و خصوصاً پرونده های مربوط به توقیف اموال قادر نیستیم که دادرزها را برای اجرای قرار بفرستیم و معمولاً از نیروهای انتظامی استفاده می کنیم، ولیکن اگر مورد خاصی پیش آید یا لازم باشد که حتماً دادرز قرار اجرا نماید از همکاران دادرز برای اجرای قرار استفاده می شود.

■ زنی که با استفاده از حق حبس تمکین نمی کند و به فرض مهریه آن یک هزار سکه باشد و با توجه به عدم توانایی مالی زوج در پرداخت مهریه تقسیط می شود و ماهیانه یک الی دو سکه برای پرداخت در نظر گرفته شود، آیا باید پس از پرداخت کامل اقساط زوج از زوج تمکین نماید؟ چنانچه تمکین نکرد ضمانت اجرای آن چیست؟

پس از پرداخت کامل مهریه چنانچه زوج از زوج تمکین ننماید و زوج نتواند زوج را الزام به تمکین نماید مستحق نفقه نخواهد بود و ضمناً زوج می تواند به لحاظ نشوز زوج درخواست طلاق نموده و نصف مهریه ای را که پرداخت کرده است مسترد نماید.

■ آیا استثنایی وجود دارد تا در شرایطی خاص زوج به عدم تمکین مستحق نفقه گردد؟

مواردی در قانون پیش بینی شده یک مورد ماده ۱۰۸۵ قانون مدنی و موضوع استفاده زوج از حق حبس است که تا زمانی که مهریه به طور کامل به زوج پرداخت نشده می تواند از ایفای وظایفی که در قبال همسرش دارد امتناع نموده و این امتناع مسقط حق نفقه نمی باشد. همچنین در مورد ماده ۱۱۱۵ قانون مدنی که اگر بودن زن با شوهر در یک منزل متضمن خوف، ضرر بدنی یا مالی یا شرافتی برای زن باشد زن می تواند مسکن علی حده اختیار کند در صورت ثبوت ضرر مزبور محکمه حکم بازگشت به منزل شوهر نخواهد داد و مادام که زن در بازگشت به منزل مزبور معذور است، نفقه بر عهده شوهر خواهد بود و در مورد دیگر هرگاه شوهر بعد از عقد قبلاً به یکی از امراض مقاربتی مبتلا گردد زن حق خواهد داشت که از نزدیکی با او امتناع کند و امتناع به علت مزبور مانع حق نفقه نخواهد بود.

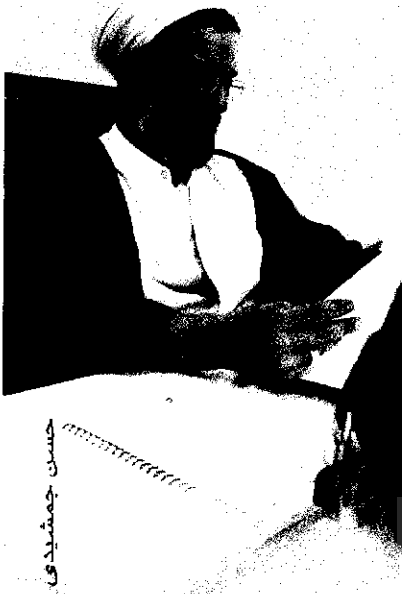
■ ضمانت اجرای حکم تمکین چیست؟

حکم تمکین اساساً یک حکم اعلامی است و پس از ابلاغ اجرایی تمکین از طرف دادگاه از طریق اجرای احکام نیز یک نوبت مراتب تمکین به زوج ابلاغ و در صورت لزوم طرفین به واحد اجرای احکام در یک روز معینی دعوت و چنانچه زوج آمادگی برای تمکین از همسرش داشته باشد از طرف واحد مددکاری یا حوزه انتظامی ترتیبی داده می شود که نامبردگان به منزل همسرش هدایت شود. لیکن اگر حاضر به تمکین نباشد چون اسکان الزام زوج به تمکین میسر نیست در صورت تقاضای زوج گواهی مبنی بر عدم تمکین زوج به نامبرده داده می شود. این گواهی حاکی از عدم تمکین زوج تا روز اجرای حکم می باشد و لاغیر.

■ در اجرای احکام با چه مشکلات و موانعی مواجه می باشید؟

مشکلات اجرای احکام متعدد است؛ بعضی ناشی از انجام و اجمال در قوانین می باشد که موجب برداشت های مختلفی در دادگاه ها شده و نظرات همکاران از یک موضوع متفاوت می باشد و در نتیجه اجر با دوگانگی مواجه می شود بعضی از مشکلات اجرای احکام بر می گردد به عدم ضمانت اجرای مناسب در اجرای برخی از احکام دستورات دادگاه ها و اهم مشکل اجرای احکام این مجتمع تراکم کار می باشد. خصوصاً با توجه به احکام تقسیط در خصوص مهریه و با توجه به میزان مهریه ها که حتی اگر مهریه مثلاً سیصد سکه باشد و به اقساط ماهیانه یک عدد سکه تقسیط گردد یک پرونده اجرای سیصد ماه حدود سی سال در جریان اجرا می باشد و حال آنکه مهریه های هزار سکه و بالاتر نیز فراوان داریم یا پرونده های ملاقات فرزند که تا سن بلوغ اطفال همچنان ادامه دارد. یا نفقه و غیره و با توجه به اینکه همه روزه نیز پرونده های

باید زن مسلمانی کتابیه باشد. ۲- اگر در نکاح منقطع ذکر مدت شود، آن نکاح حمل به دائم می شود و ادعای زوجه پذیرفته می شود و اگر بین طرفین اختلاف در مدت نشود آن عقد دائم خواهد بود مگر خلاف آن ثابت شود. ۳- در عقد منقطع طلاق وجود ندارد با انقضای مدت رابطه زوجیت قطع شود. ۴- در نکاح منقطع زوجین از همدیگر ارث نمی برند. این مطلب مفهوم مخالف ماده ۹۴۰ قانون مدنی است. ۵- هرگاه پس از دخول بذل مدت کند باید تمام مهریه را بدهد. هرگاه تمام مدت را قبل از دخول بذل کند باید نصف مهر را بدهد (مواد ۱۰۹۲ و ۱۰۹۷ قانون مدنی). ۶- انقضای مدت نکاح قبل از دخول و وفات زوج قبل از دخول موجب سقوط مهر نمی شود، مواد (۱۰۹۵ و ۱۰۹۶ قانون مدنی) اشاره به این موضوع دارد. ۷- موضوع وراثت در عقد دائم است به لحاظ استواری زوجیت که با قید نص در انتقاعی موضوع ارث منتفی است. اولاد در عقد انتقاعی ارث می برند. زیرا ملحق به پدر هستند که بین فقها و علماء اختلاف نظر است که اگر موضوع ارث را شرط نمایند بعضاً معتقدند ارث می برند و عده دیگر می گویند به هیچ عنوان ارث تعلق نمی گیرد ولی موضوع نفقه برای عقد انتقاعی مستلزم شرط است و اگر عقد جاری شود و شرط عنوان نشود نفقه نیست، منتفی است.

■ در صورت دخول آیا در فسخ به زوجه مهریه تعلق می گیرد یا خیر؟

فسخ نکاح دو بخش عمده دارد؛ ۱- فسخ نکاح به علت عیوب ۲- فسخ نکاح به علت تخلف

افراد کم بضاعت نیز می توان با هماهنگی با کانون وکلای وکلای معاضدتی استفاده شود. تا از سرگردانی ارباب رجوع در پیچ و خم دادرسی و گرفتاری قضات در برخورد قضایی با آنان و تفهیم مطالب به آنان جلوگیری شود. همچنین اگر به تناسب کار امکانات و پرسنل لازم و کارآمد پیش بینی شود در تسریع دادرسی و دقت در اخذ تصمیمات قضایی تاثیر به سزایی دارد و از فشار کار نیز کم می نماید.

◀ حسن جمشیدی - معاون قضایی مجتمع قضایی خانواده ۱

سیستم حکومتی با قضات شایسته با صلابت خواهد بود

دارای تحصیلات حوزوی خارج اصول فقه و در حال تحصیل در مقطع دکترای حقوق خصوصی است و در بخش حقوق بشر - اخلاق کتب و مقالاتی را تدوین و به چاپ رسانده. از سال ۱۳۶۴ وارد تشکیلات قضایی شده و در سمت های دادیار، بازپرس و رئیس دادگاه فعالیت داشته و در حال حاضر معاون قضایی خانواده ۱ تهران می باشد.

■ آیا در عقد موقت ارث و نفقه تعلق می گیرد یا خیر؟

قرآن کریم نظر به مصالح اجتماعی غیر قابل اجتناب نکاح منقطع را با شرایط محدود کننده روادانسته و در حقوق اسلام دلیل بر فسخ نکاح منقطع وجود ندارد که لازم است چند نکته اشاره نمود. ۱- در نکاح منقطع اگر مرد مسلمان باشد

جدید وارد می شود بدون آنکه بتوانیم از پرونده های موجود و در جریان اجرا کسر نموده و مختومه نماییم و با این حجم کار پرسنل لازم و کارآمد و نیروهای کافی در اختیار نداریم و همکاری که در واحد اجرای احکام این مجتمع مشغول به انجام وظیفه هستند اهم از همکاران قضایی و اداری واقعاً از جان مایه می گذارند تا شاید پاسخگوی مراجعین فراوان این واحد باشند.

کمبود امکانات و دوری راه این مجتمع نیز یکی از مشکلات می باشد و این دوری راه مراجعین را نیز ناراضی می نماید و زنی که برای ماهی بیست یا سی هزار تومان نفقه فرزندش باید مراجعه نماید همه ماهه یک هزینه سنگین ایاب و ذهاب را باید سپردازد. به هر حال مشکلات زیاد است ولیکن شاید گفتن همه آنها در این مقوله نگنجد.

ختم کلام: به هر حال اولاً اگر زمانی قرار است قانونی تدوین شود از قضات و همکاران قضایی که در خصوص موضوع کار قضایی انجام می دهند نیز نظر خواهی شود تا نکاتی که در جریان اجرای قانون مملکت ایجاد اشکال می کند را متذکر شوند و مسئله مهمتر تأمین معیشت قضات و کارکنان دادگستری می باشد که با توجه به کار سنگین و حساسی که دارند لااقل از جهت معاش در رفاه نسبی بوده و دغدغه تأمین معاش خود و خانواده شان را نداشته باشند. هر چند در سالهای اخیر در دادگستری استان تهران و با توجه به زحماتی که همکاران در انجام کارها و رسیدگی به پرونده ها متحمل می شوند تمهیداتی پیش بینی شده که از نظر مالی به نحوی جبران این زحمات تا حدودی شود، این جای تشکر دارد که مسؤولان محترم قوه قضائیه همیشه به فکر کارکنان زحمتکش این دستگاه مهم می باشند و تا آنجا که می توانند در این خصوص مضایقه ندارند.

مطلب دیگری را که باید عرض کنم این است که مراجعین به دستگاه قضایی افراد گرفتاری می باشند و با هزار و یک مشکل مواجه هستند و ناگزیر و به دادخواهی به این دستگاه پناه آورده اند و لذا برخوردی ملایم و مناسب با آنها هر چند که کار سنگین و متراکم می باشند آنها را به این دستگاه و این که به مشکل آنها توجه می شود دلگرم می نماید. مسئله مهمتر این است که چون قضات در رسیدگی به پرونده ها بی طرف هستند و نمی توانند طرفین دعوی را راهنمایی کنند و مراجعین نیز از مسائل قانونی و آیین دادرسی و نحوه احقاق حق بی اطلاع می باشند، این قضیه ایجاد گرفتاری برای همکاران و ایجاد توقع و دلگیری برای مراجعین می نماید و به لحاظ بی اطلاعی آنها معمولاً نمی توانند حق خود را اثبات نموده و یا موجبات اطلاع دادرسی را فراهم می نماید.

چنانچه دخالت وکیل در طرح دعوی و پاسخگویی به آن اجباری شود نیمی از مشکلات مردم و دستگاه قضایی کاهش خواهد یافت و برای